

2023

Trygghetsprogrammet. Stjørdal kommune

Trygghetsprogrammet er

- en systematisk oppfølging av unge utsatte for kriminalitet med mål om at de skal få tilbake sin trygghet i det offentlige rom

Trygghetsprogrammet er et tilbud til:

- alle barn og ungdom under 18 år som har vært utsatt for vold, ran, trusler eller seksuallovbrudd. Ved behov kan programmet kan tilbys i andre typer saker

Kan også ved behov tilbys vitner i saker.

Stjørdal kommune og Værnes lensmannskontor har vedtatt å ta i bruk Trygghetsprogrammet. Denne veilederen inneholder en beskrivelse av hvordan Trygghetsprogrammet skal gjennomføres i Stjørdal kommune. Det ligger også eksempler på ulike maler som kan brukes.

Trygghetsprogrammet er utarbeidet og delt av Oslo pd. og SaLTo.

Dette er Stjørdal sin utgave. Oslo pd. og SaLTo har gitt tillatelse til å bruke materialet deres.

Har du spørsmål eller ønsker å melde inn en sak til Trygghetsprogrammet??

Politikontakt Stjørdal Tlf 02800

SLT kontakt Stjørdal Tlf 74 83 35 00

Innhold

Hva er Trygghetsprogrammet?.....	3
Koordinatorens oppgaver	4
Etterforskere oppgaver.....	5
Koordinators første telefonsamtale til den utsattes foreldre/ foresatte/ verge	5
Veiledning til Trygghetssamtalen	6
Mal for gjennomføring av Trygghetssamtalen	8
Trygghetsguidens oppgaver	9
Opplysningsplikt og avvergingsplikt	10
Trygghetsprogrammet kortversjon	11

Hva er Trygghetsprogrammet?

Trygghetsprogrammet er en systematisk oppfølging av følgende målgrupper utsatt for kriminalitet

- Alle barn og ungdom under 18 år som har vært utsatt for vold, ran, trusler eller seksuallovbrudd. Programmet kan tilbys i andre typer saker ved behov.
- Ved behov kan programmet tilbys vitner i saker.

Utsatte kan få oppfølging gjennom Trygghetsprogrammet også i saker som ikke er anmeldt.

Hovedmålet med programmet er at utsatte skal få tilbake sin trygghetsfølelse i det offentlige rom. En annen viktig faktor er å forhindre reviktimisering (økt sårbarhet for å bli utsatt for gjentatt kriminalitet), at utsatte søker beskyttelse i ungdomsgrupperinger hvor det begår lovbrudd eller at utsatte blir utøver.

Programmet er lite egnet i saker hvor gjerningsperson er i samme familie som den utsatte.

Ansatte i kommunen og politidistriktet som kommer i kontakt med unge utsatte, skal kjenne til programmet. Programmet koordineres av politikontakt og SLT kontakt. Programmet skal ikke erstatte eksisterende tiltak eller komme i stedet for tiltak som er regulert ved lov eller forskrift.

De som blir kjent med den utsatte som ønsker/ har behov for oppfølging, kontakter en av koordinatorene som foretatt en vurdering av henvendelsen, og gir etter dette evt som et tilbud om en Trygghetssamtale.

Hver uke gjøres det uttrekk fra politiets datasystem som koordinator gjennomgår. Uttrekkene vurderes, og koordinator sørger for at familien kontaktes raskt. Dette gjøres pr tlf (trygghetssamtale).

I trygghetssamtalen får ungdommen tilbud om videre oppfølging av trygghetsguide der dette anses som hensiktsmessig. Trygghetsguiden følger opp ungdommen (og foresatte) i en periode etter hendelsen.

Følgende yrkeskategorier kan være trygghetsguider: politibetjenter, ungdomskontakten, fritidsklubbarbeidere, miljøterapeuter, helsesykepleiere, sosiallærere, politistudenter, minoritetsrådgivere mv. Trygghetsguiden velges på bakgrunn av relasjon og/ eller fagkompetanse.

Koordinatorene er ansvarlig for å utarbeide en årlig evaluering. Evalueringa distribueres til alle nivåer i SLT- samarbeidet.

Koordinatorens oppgaver

Koordinator i politiet i samarbeid med SLT koordinator, sikrer at Trygghetsprogrammet blir forankret i SLT styringsgruppe og politiråd. Koordinator og SLT koordinator har ansvaret for å gjøre Trygghetsprogrammet kjent i politiet og kommune.

Koordinator gjennomfører søk i politiets datasystemer, samarbeider tett med etterforskning, og foretar en vurdering av kandidatene.

Koordinator kontakter deretter foresatte og / eller ungdommen for å kartlegge ungdommens trygghetsbehov. I anmeldte saker klareres det alltid med etterforsker før ungdommen og/ eller foresatte kontaktes.

Dersom det vurderes at ungdommen har behov for oppfølging ut over en trygghetsamtale, vurderes det hvem som er best egnet (hos politi eller kommune) til å følge opp ungdommen. Vedkommende kontaktes om oppgaven som trygghetsguide. Etterforsker skal ikke være trygghetsguide i egne saker.

Koordinator skal i den enkelte sak alltid vurdere om Trygghetsprogrammet er riktig tiltak. Hvis ikke, settes ungdommen i kontakt med rett instans. Hvis koordinator trenger mer informasjon fra hjelpeapparatet i kommunen, kontaktes rett instans.

Dersom trygghetsguiden skal være borte fra sin arbeidsplass over en lenger periode, skal ungdommen/ foresatte og koordinator gjøres kjent med dette. Koordinator vurderer i samråd med trygghetsguiden om det er behov for vikar.

Koordinator skal, hvor forholdet er anmeldt, forsikre seg om at etterforsker er kjent med at ungdommen har en trygghetsguide, og at dette framkommer i BL.

Koordinator skal vurdere om det er behov for at det blir ilagt et oppholdsforbud, besøksforbud, voldsalarm eller andre operative beskyttelsestiltak.

Husk å informere om at trygghetsguiden kan bli innkalt som vitne i retten ved en evt behandling av straffesak.

Vurder alltid om Trygghetsprogrammet er riktig tiltak, evt kan Støttesenteret for kriminalitetsutsatte kontaktes hvis den utsatte er over 16 år.

Hvis det er behov for voldsalarm eller andre beskyttelsestiltak, kontaktes den som er ansvarlig for dette.

Hvis ungdommens skal møte i retten, kan Vitnestøtte ved Tingretten kontaktes for å gjøre rettsoppmøtet mindre skremmende.

I alvorlige tilfeller kontaktes vitnebeskyttelsesprogrammet ved politidistriktet.

Etterforskers oppgaver

Etterforsker skal alltid vurdere om det er behov for Trygghetsprogrammet i egne straffesaker.

Etterforsker skal forsikre seg om at det kommer frem i BL at Trygghetsprogram er iverksatt i forbindelse med straffesaken. Etterforsker skal også forvise seg om at juristen på saken er kjent med at Trygghetsprogrammet er iverksatt.

Etterforsker skal ikke være trygghetsguide i egen saker.

Koordinator's første telefonsamtale til den utsattes foreldre/foresatte/verge

1. Det har blitt foretatt en vurdering av at en ungdom skal få tilbud om Trygghetsprogrammet. Dersom vedkommende er under 18 år, ringer koordinator til ungdommens foresatte. Dersom foresatte ikke bor sammen, sjekker koordinator ut hvem av foreldrene som barnet bor hos, og henvender seg til rette vedkommende. Be også om å få snakke med ungdommen som det gjelder.
2. Koordinator presenterer seg selv og forklarer hvorfor han/ hun ringer. Koordinator informerer om Trygghetsprogram, og forklarer hva det innebærer.
3. Dersom det i samtalen avklares at det er behov for å ha en trygghetssamtale, gjennomføres denne. Samtalen kan tas som en del av den første samtalen, eller det avtales et nytt tidspunkt. Det avklares samtidig med foresatte og ungdommen om hvem som kan være en egnet trygghetsguide.
4. Trygghetsguiden foretar nødvendig oppfølging i etterkant av Trygghetssamtalen.

Veiledning til Trygghetssamtalen

Før samtalen:

- Gjør deg kjent med saken, husk at enhver sak er unik og krever ulik tilnærming.
- Prøv å ha samtalen mest mulig på ungdommens premisser. Husk at dette er ungdommen sitt møte, ikke foreldrenes. Dersom foreldrene har behov for betydelig støtte, bør et eget møte vurderes.
- Vurder om foreldrene skal gå ut i deler av samtalen.

a) Informasjon om Trygghetsprogrammet:

- Informer om at Trygghetsprogrammet retter seg mot den offentlige utryggheten (dvs å følge seg trygg på f.eks. skole, i lokalmiljøet, fritidsklubben, kollektivtransport, på internett mm)
- Informer om at Trygghetsprogrammet er et samarbeid mellom politi og kommune.
- Forklar at formålet med trygghetssamtalen er å trygge ungdommen, mens formålet med etterforskningen (avhør) er å avdekke hva som har skjedd.
- Husk å informere at du i noen tilfeller kan ha plikt til å melde videre til politi eller barnevern.

b) Fornærmede får sette ord på utryggheten

- Spør ungdommen om de kan tenke seg å fortelle om sin opplevelse, tanker i ettertid og nå-situasjonen. La ungdommen få tid til å snakke ut.
- Kartlegg utryggheten geografisk, relasjonelt og tidsmessig.
- Fortell kort om vanlige reaksjoner etter alvorlige hendelser.

c) Hva kan ungdommen og familien selv gjøre?

Begynn med å spørre om ungdommen/ familien selv har gjort noe for å gjenvinne tryggheten.

Forslag til tiltak

- Å aktivisere ressursene som allerede finnes i ungdommens nettverk kan være et godt trygghetsskapende tiltak. Man bør gi noen generelle, gode råd om hva som kan gjøres for at hverdagen skal oppleves tryggere
Eksempler på dette kan være foreldreorganisertfølging/ kjøring til og fra skolen. Fritidsklubb, trening eller lignende. Foreslå gjerne å gå flere sammen når man er ute.
- Kontakt med skolen, trenere og andre hjelpere
- Snakk sammen om utryggheten hjemme, men ikke la den ta overhånd
- Gjennvinn hverdagslige rutiner på skole, i trening og fritid – normaliser hverdagen

d) Hva kan politiet og samarbeidspartnere gjøre?

- Avklar forventninger til hva en trygghetsguide kan gjøre
- Avklar når trygghetsguiden er tilgjengelig og avtal kontaktform og hyppighet ut fra ungdommens ønske og behov.
- Kontakten kan foregå ved personlig møte, pr tlf, epost, sosiale medier eller elektronisk. Tilpass dette til hva som passer ungdommen best. Utveksl kontaktinformasjon
- Opplys om at ved akutte hendelser kontaktes politiet på vanlig måte på tlf 02800 eller ved politiets nødnummer 112

- Dersom noen i samtalen ser ut til å ha et større hjelpebehov enn trygghetsprogrammet kan tilby, settes de i kontakt med rette instans.

Forlag til tiltak:

- Gi tilbud om støtte, råd og veiledning til ungdommen. Vurder om også de foresatte trenger en form for oppfølging
- Vurder å oppsøke åstedet sammen med ungdommen hvis dette er ønskelig.
- I alvorlige straffesaker – vurder trygghetskapende tiltak i samråd med etterforsker.

e) Avslutning

- Informer om at Trygghetsprogrammet avsluttes når ungdommen i samråd med trygghetsguiden kommer frem til at det ikke lenger er behov for programmet og/ eller andre tiltak iverksettes.

Mal for gjennomføring av Trygghetssamtalen

Kontaktinformasjon Ungdom:

Kontaktinformasjon foresatt/ verge

Anmeldelsesnummer _____

Dato/ klokkeslett/ sted _____

Trygghetsguide

Informasjon om trygghetsprogrammet

Fornærmede får sette ord på utryggheten

Hva kan ungdommen og familien selv gjøre?

Hva kan politiet/ samarbeidspartnere gjøre?

Notater

Trygghetsguidens oppgaver

Trygghetsguide innebærer å være en kontaktperson/ guide for en ungdom som av ulike årsaker trenger oppfølging fra en person med din kompetanse og væremåte.

Du skal gi veiledning og råd som bedrer sikkerheten og øker tryggheten til ungdommen.

En ungdom under 18 år er mindreårig. Husk derfor å be om foresattes samtykke til å ha løpende kontakt med ungdommen.

Dersom du er trygghetsguide i forbindelse med et anmeldt forhold, kan du bli innkalt som aktors vitne i retten. En logg kan da være til god støtte.

Opplever du at du trenger veiledning for å kunne utføre oppgaven som trygghetsguide bedre, tar du kontakt med en av koordinatorene.

En viktig oppgave er også å gi generell informasjon om straffesakskjeden og eventuelt hva som skjer i en retts sak. Hvis du er trygghetsguide i forbindelse med en sak under etterforskning, vil det være naturlig å ha en tett dialog med etterforsker, slik at du er oppdatert over fremdriften.

Dersom familien ønsker informasjon om etterforskningen av selve straffesaken, må etterforsker kontaktes. Når trygghetsguiden ikke arbeider i politiet, kan politiet gi nødvendig informasjon og samtidig pålegge trygghetsguiden taushetsplikt etter bestemmelsene i politiregisterloven § 35.

Dersom du er trygghetsguide og får kunnskap om at den utsatte har blitt truet, skal vedkommende oppfordres til å anmelde. Er du politi, skal du skrive en egenrapport i saken i samråd med etterforsker/ jurist på saken.

Dersom du som trygghetsguide opplever at prosessen med å bringe ungdommen trygghet tilbake har stagnert, bør det vurderes om det er hensiktsmessig å fortsette. Vurder om evt andre bør overta oppgaven med å følge opp vedkommende, eller om det er på tide å avvikle oppfølgingen.

Hvis du ikke har hatt kontakt med ungdommen de siste to ukene, skal du ta kontakt med ungdommen og evt foresatte for å avklare videre behov for oppfølging.

Opplysningsplikt og avvergingsplikt

Opplysningsplikt

Privatpersoner har et moralsk ansvar for å melde fra, men ikke et juridisk ansvar, slik offentlige ansatte har.

Opplysningsplikten til barnevernet går foran taushetsplikten for alle yrkesgrupper. Alle som utfører arbeid for offentlige myndigheter, har plikt til å gi opplysninger til barnevernet uten ugrunnet opphold (se barnevernsloven §6-4) når:

- a) det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt
- b) det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling, eller at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring.
- c) et barn viser alvorlige atferdsvansker i form av alvorlig eller gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmidler eller en annen form for utpreget normløs atferd.
- d) det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

Avvergingsplikt

Avvergingsplikten gjelder oss alle både privat og på jobb.

Hvis du vet, eller tror, at noen kan bli utsatt for vold eller overgrep, har du en unik mulighet til å hjelpe. Du kan også ha en lovpålagt plikt til å avverge at det skjer.

Ifølge straffelovens bestemmelse om å avverge, er det enhver forpliktet til «gjennom anmeldelse eller på annen måte søke av avverge en straffbar handling eller følgene av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen er eller vil bli begått», jf Straffelovens §169. Avvergingsplikten gjelder for 45 ulike straffebestemmelser, og 11 av disse er aktuelle ved vold og overgrep. I tillegg har visse yrkesgrupper plikt til å søke å avverge kjønnslemlestelse etter Straffelovens § 285, tredje ledd. Avvergingsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikten.

Trygghetsprogrammet kortversjon

